

Imre M. Világ, 1966

JÁVOR PÁL MULAT

Ruby Erszébet, a kiváló író nő beszámolt arról, hogy milyen nagy sikerrel mutatkozott be Jávor Pál a new-yorki magyarságnak. Én viszont a bucsuzását láttam Torontóban.

Székely-Molnar
Imre

Jávor és Páger ... mindketten Szegeden voltak táncoskó-mikusok. A két népszerű fiatal színészt egyidőben szerződtették Budapestre. Bucsuztató cikkemben megírtam, hogy Págerből a legnagyobb művész, Jávorból pedig a legnagyobb sztár lesz. A színházi habitűek fenntartással fogadták a jóslatomat, pedig bevált. Jávorra építettek a magyar filmeket, ő volt a bonviván, akiért rajongtak a nők. Sikere tetőpontján beleszeretett a dugaszdag Landesman Olga, aki tultette magát a család ellenkezésén, elvált a férjétől és feleségül ment a nagy sztárhoz. Jávor a filmekben, a szinpadon, de az életben is karakán, lump, duhaj legény volt és emiatt sokszor került kellemetlen helyzetbe. A harmincas évek közepén a Vígszínház a nyári szezonra kibérelte a Beketow cirkuszt és ott mutatta be nagy látványos revüjét, a Cirkusz csillagát. A két főszerepet Röck Marika és Jávor Pál kapta. Jávornak lovagolnia is kellett és az egyik próbán — nyilván előtte való éjjel reggelig lumpolt — ütlelni kezdte a cirkusz idomított lovát. A cirkusz Winternitz nevű loápolója elkapta a ló zabláját és figyelmeztette Jávort, hogy ne üsse az állatot. A szesztől még mindig mámoros Jávor annyira dűbegurult, hogy a nádpálcájával kivágta az ápoló egyik szemét. A zuglapok óriási botrányt kerekítettek az eset-

Irta: SZÉKELY MOLNÁR IMRE

ből és csak akkor hagyták abba a cikkezést, amikor az okos feleség, Landesman Olga benyult a zsebébe. Az ezres bankók elnémitották az álirlapirókat és a szeme elvesztéséért káptolták a lóápolót is.

Jávor ha berugott, otthon is randalirozott: tört, zuzott és nem egyszer kékre-zöldre ölelte a feleségét. Ilyenkor másnap, mikor kijőzanodott, első dolga volt telefonálni Gelb Malvinnak, Pest legnagyobb virágkereskedőjének.

— Malvinkám, legyen szives, most, azonnal, küldjön a lakásomra . . .

— A szokott angazsmánt, Palikám?

De ha erős volt a szorítás, Jávor még külön száz illatos virággal megoldotta a szokásos rendelést. És az okos, hü, szép asszony mindig meg is bocsátott szerelmének.

Kis Ferencnek is meggyült a baja Jávor Pállal. Közös öltözőjük volt és mikor Kiss Ferenc, a Színészkamara elnöke lett az egyik buzgó szobrász megmintázta. A szobor bekerült az öltözőbe. Jávornak szemetszurt és úgy vágta a földhöz, hogy ezer darabra tört. Erre azonban ráfizetett. A rendkiyül hü és gögös Kiss Ferenc elvitette a nyilasokkal. Jávor Pál Sopronkőhidán együtt raboskodott a nemzet nagy vértanujával Bajcsy Zsilinszky Endrével.

Amerikában nem volt sikere Jávor Pálnak. Megjelenésében hasonlított Clark Gable-ra, de nem tudott angolul. A magyarultá vidékeken turnéztatott és elkerült egyszer Delhíba is, a kanadai dohányvidékre. Keveselte a nézőket és dühében a színpadról legorombította a publikumot. Nem volt igaza, mert ezek megváltottak a jegyüket, szórakozni akartak, a szídalom azokat illette volna, akik nem jöttek el az előadásra.

Torontóban a Cinka Panna operettben bucsuzott véglegesen a kanadai közönségtől. A Sárosi-Szüle Mihály kis truppjával vendégszerepelt. A darabban ő játszotta Bercsényi Miklóst, a kurucok fővezérét. A mozgásán látszott, hogy a jobboldala béna, de tartotta magát, még harcolt sorsa ellen. A szünetben Jávor Pál felesége árulta férje fényképeit. Az asszony, aki beleszületett a gazdagságba, jómodba, Jávor mellett belekóstolt az ünneplésbe és a diadalba is, hogy most a végnél, a nélkülözés szélén járjon. Becsülettel, felemelt fejjel cselekedte ezt is.

Hazatért Magyarországra, ahol nagy óvációval fogadták. A Petőfi Színház szerződtette és felléptette a "Szegény jó Márton" című darabban. A gyenge szindarab és a rossz szerep érdekességét Jávor Pállal akarták fokozni, de nem sikerült: a darab is, Jávor is megbukott. Abban még láttak fantáziát, hogy vidékre vigyék. A falu és a vidék emlékezetében még mindig úgy élt mint lakkszízmys, pirosnadrágos huszártiszt. Csináltak egy országos turnét vele, a műsor címe "Jávor Pál mulat" volt. A halál árnyéka azonban már ott járt mögötte. Bekerült a János kórházba. Csontra-bőrré soványodva éppen kint ült az egyik padon, amikor egy cigánycsoport haladt el előtte. A morék primása haldokolt, azt jöttek meglátogatni. Az egyik közülük felismerte Jávor Pált. Összesugtak és odamentek hozzá. A honuk alól az álluk alá tették a hegedűt és Jávor Pál utolsó maradék erejével, fátyolos hangján elénekelte élete legnagyobb sikerű dalát a Dankó Pistából: "Most van a nap lemenőben"... Dantei kép elevenedett meg a szent János kórházban. Doktorok, ápolónők és fentjáró betegek odacsődültek a nyitott ablakokhoz. Mindenki sirt, tudták, hogy Jávor Pál utoljára mulat.

Az élet olyan, mint ahogyan Dankó Pista énekli: mindenkinek lemegy egyszer a napja és kimegyen a temetőbe . . .